

HOTĂRÎRE

pentru aprobarea Normei sanitar-veterinare privind stabilirea regulilor de control și supraveghere a unor encefalopatii spongiforme transmisibile

nr. 1081 din 22.09.2008

Monitorul Oficial nr.179/1090 din 30.09.2008

* * *

Abrogat: 15.04.2016

[Hotărîrea Guvernului nr.404 din 06.04.2016](#)

În conformitate cu prevederile [Legii nr.221-XVI din 19 octombrie 2007](#) privind activitatea sanitar-veterinară (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.51-54, art.153), [Legii nr.1513-XII din 16 iunie 1993](#) privind asigurarea sanitaro-epidemiologică a populației (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.60-61, art.259), cu modificările și completările ulterioare, [Legii nr.78-XV din 18 martie 2004](#) privind produsele alimentare (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.83-87, art.431), în vederea asigurării consumatorilor cu produse alimentare salubre, inofensive și calitative, precum și în scopul facilitării exportului de animale vii și produse de origine animală, Guvernul

HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Norma sanitar-veterinară privind stabilirea regulilor de control și supraveghere a unor encefalopatii spongiforme transmisibile (se anexează).
2. Finanțarea măsurilor stipulate în Norma sanitar-veterinară sus-menționată se va efectua din contul și în limita mijloacelor alocate în aceste scopuri în bugetul de stat, revizuite anual.
3. La data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova a prezentei hotărîri, se abrogă [Hotărîrea Guvernului nr.1031 din 2 octombrie 2001](#) „Privind aprobarea Programului interdepartamental de profilaxie și combatere a encefalopatiei spongiforme bovine pentru perioada 2001-2010” (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2001, nr.121-123, art.1080).
4. Controlul asupra executării prezentei Hotărîri se pune în sarcina Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor.

[Pct.4 modificat prin [Hot.Guv. nr.513 din 02.07.2014](#), în vigoare 04.07.2014]

PRIM-MINISTRU

Zinaida GRECEANÎI

Contrasemnează:

Prim-viceprim-ministru,

ministrul economiei și comerțului

Ministrul agriculturii și industriei alimentare

Ministrul finanțelor

Ministrul sănătății

Igor Dodon

Anatolie Gorodenco

Mariana Durleșteanu

Larisa Catrinici

Chișinău, 22 septembrie 2008.

Nr.1081.

Aprobată
prin Hotărîrea Guvernului

NORMA SANITAR-VETERINARĂ
privind stabilirea regulilor de control și supraveghere
a unor encefalopatii spongiforme transmisibile

Notă: În tot textul Normei sanitar-veterinare cuvintele "Agenția Sanitar-Veterinară și pentru Siguranța Produselor de Origine Animală", la orice formă gramaticală, se substituie prin cuvintele "Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor", la formele gramaticale corespunzătoare, iar cuvintele "direcțiile raionale/municipale sanitar-veterinare și pentru siguranța produselor de origine animală" și "direcțiile raionale/municipale" se substituie prin cuvintele "subdiviziunile teritoriale ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor" conform [Hot.Guv. nr.51 din 16.01.2013](#), în vigoare 22.01.2013

Capitolul I
DISPOZIȚII GENERALE

1. Prezenta Normă sanitar-veterinară stabilește regulile de control și supraveghere a unor encefalopatii spongiforme transmisibile la animale.

2. Norma sanitar-veterinară este armonizată cu prevederile Regulamentului (CE) nr.999/2001 al Parlamentului European și al Consiliului Comunității Europene din 22 mai 2001 de stabilire a unor reglementări pentru prevenirea, controlul și eradicarea anumitor forme transmisibile de encefalopatie spongiformă (JO L 147, 31/05/2001 P. 0001 – 0040) și ale Regulamentului nr.357/2008 al Comisiei Comunității Europene din 22 aprilie 2008 de modificare a anexei V la Regulamentul (CE) nr.999/2001 al Parlamentului European și al Consiliului Comunității Europene de stabilire a unor reglementări pentru prevenirea, controlul și eradicarea anumitor forme transmisibile de encefalopatie spongiformă (OJ L 111, 23.4.2008).

3. Prezenta Normă sanitar-veterinară nu se aplică:

a) produselor cosmetice sau medicinale, dispozitivelor medicale, materiilor prime sau produselor intermediare ce provin din acestea;

b) produselor care nu sînt destinate folosirii ca alimente, furaje, fertilizatori, precum și materiilor prime sau produselor intermediare ale acestora;

c) produselor de origine animală destinate expozițiilor, scopurilor didactice, cercetării științifice, studiilor specifice sau analizelor, cu condiția ca aceste produse să nu fie în final consumate de către oameni sau de către animale ori folosite în alte scopuri decît cele pentru proiectele respective de cercetare;

d) animalelor vii utilizate pentru cercetare sau destinate cercetării.

4. În sensul prezentei Norme sanitar-veterinare, prin următorii termeni se înțelege:

encefalopatii spongiforme transmisibile – afecțiune neurologică totală, cauzată de un agent infecțios (prion) care distruge treptat creierul și măduva spinării la rumegătoare (encefalopatia spongiformă bovină și scrapia);

animale suspectate de a fi infectate cu encefalopatie spongiformă transmisibilă – animale vii, tăiate sau moarte, care prezintă ori au prezentat tulburări neurologice sau comportamentale ori o deteriorare progresivă a stării generale ca urmare a afectării sistemului nervos central și pentru care informațiile colectate pe baza examinării clinice, a răspunsului la tratament, a examinării post-mortem sau a analizelor de laborator ante- ori post-mortem nu permit stabilirea unui alt diagnostic;

autoritatea competentă – Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor, subdiviziunile teritoriale ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, Centrul Republican de Diagnostic Veterinar, în limitele competențelor legale;

cohortă – grup de bovine ce cuprinde animalele care fie s-au născut în același efectiv cu 12 luni înainte sau 12 luni după nașterea bovinelor afectate, fie cele crescute împreună cu animalul afectat, indiferent de perioada în care au stat împreună în primul lor an de viață, și care ar fi putut consuma aceleași furaje ca cele pe care le-a consumat animalul afectat în primul său an de viață;

caz inițial de encefalopatie spongiformă bovină – encefalită spongiformă bovină depistată la un animal pentru care nu s-a demonstrat clar că infecția ar fi avut loc înainte de importul de animale vii, embrioni sau ovule;

compartiment – unitate de producere aparte, una sau mai multe exploatații cu o administrare unică de inofensivitate biologică, în care se conține o subpopulație de origine animală, care deține un statut sanitar-veterinar particular la una sau mai multe boli, care să fie supusă supravegherii, combaterii și inofensivității (producției) biologice în scopul comerțului internațional;

prelevare de probe – recoltare de probe, ce asigură o reprezentare statistică corectă, de la animale sau din mediul lor de viață ori din produsele de origine animală, în scopul stabilirii diagnosticului, genealogiei, al supravegherii sănătății sau pentru monitorizarea absenței agenților microbiologici sau a altor materii în produsele de origine animală;

procedură de screening – evaluare exactă a răspîndirii maladiei, pentru a avea o situație exactă a animalelor moarte, ucise, suspecte de boală, suspecte de contaminare și a animalelor nereceptive din zonă;

teste rapide – orice investigație de laborator ce permite stabilirea diagnosticului în termene restrînse, bazată pe efectuarea reacției imunologice, post-mortem, pentru depistarea proteinelor prionice, ale cărei rezultate devin cunoscute în 24 de ore;

test alternativ – o altă metodă de diagnostic de laborator ce permite stabilirea diagnosticului adecvat pentru detectarea materialelor cu risc specific;

țesut adipos distinct – manamente interne sau externe care sînt îndepărtate în timpul tăierii și tranșării, în special grăsimea pericardială a marelui epiplon, perirenală și mezenterică de la bovine, precum și grăsimea rezultată în sălile de tranșare;

zonă – regiune sau teritoriu clar determinat al unei țări, în care subpopulația animală deține un statut sanitar-veterinar supus supravegherii și în care se iau măsuri de combatere și inofensivitate biologică în scopul comerțului internațional.

Capitolul II

TRIBUȚIILE AUTORITĂȚILOR COMPETENTE

5. Subdiviziunile teritoriale ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor trebuie să asigure respectarea principiilor și prevederilor legislației în vigoare cu referire la organizarea, funcționarea și finanțarea controalelor sanitar-veterinare de frontieră.

[Pct.5 modificat prin [Hot.Guv. nr.51 din 16.01.2013](#), în vigoare 22.01.2013]

6. Statutul referitor la encefalopatia spongiformă bovină se stabilește numai în temeiul criteriilor prevăzute la secțiunea 1 din capitolul III și a rezultatului analizei de risc pe baza tuturor factorilor potențiali de apariție a encefalopatiei spongiforme bovine, așa cum sînt definiți în secțiunea a 2-a din capitolul III.

Schimbările ce se pot produce în statutul cu privire la encefalopatia spongiformă bovină și, în special, despre rezultatele programelor de monitorizare prevăzute în punctul 7, se vor fi aduce la cunoștința Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor (în continuare – Agenția), de către subdiviziunile teritoriale ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor.

7. Subdiviziunile teritoriale ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor trebuie să aplice un program anual de monitorizare a encefalopatiei spongiforme transmisibile bovine și a scrapiei, în conformitate cu prevederile secțiunii 1 și a 2-a din capitolul IV. Acest program cuprinde o procedură de screening ce utilizează teste rapide, Agenția urmînd a fi informată despre apariția oricărui tip de encefalopatie spongiformă transmisibilă.

Testele rapide sînt aprobate conform reglementărilor în vigoare, fiind prezentate în punctul 88.

Toate investigațiile oficiale și examenele de laborator vor fi înregistrate în conformitate cu secțiunile a 3-a și a 4-a din capitolul IV, potrivit cărora subdiviziunile teritoriale ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor trebuie să prezinte Agenției un raport anual.

8. Subdiviziunile teritoriale ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor trebuie să se

asigure că personalul, inclusiv cel al laboratoarelor de diagnostic, al facultăților de medicină veterinară și zootehnie, medicii veterinari oficiali, medicii veterinari practicieni, personalul abatoarelor, crescătorii și deținătorii de animale, persoanele care manipulează animale, a fost instruit în ceea ce privește semnele clinice, epizootologia și, în cazul personalului responsabil de efectuarea controalelor, în ceea ce privește interpretarea rezultatelor de laborator în raport cu encefalopatiile spongiforme transmisibile.

9. Fără a aduce atingere prevederilor Normei sanitar-veterinare privind anunțarea, declararea și notificarea unor boli transmisibile ale animalelor, autoritatea competentă trebuie să asigure ca orice suspiciune de encefalopatie spongiformă transmisibilă să fie notificată imediat Agenției.

10. Orice animal suspect de encefalopatie spongiformă transmisibilă va fi supus restricțiilor oficiale de mișcare pînă la primirea rezultatelor examenelor clinice și epizootologice, efectuate de subdiviziunile teritoriale ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, sau va fi ucis, în vederea unui examen de laborator sub control oficial.

Dacă encefalopatia spongiformă bovină este suspectată la o bovină dintr-o exploatație, toate celelalte bovine din exploatația respectivă vor fi supuse restricțiilor oficiale de mișcare pînă cînd vor fi cunoscute rezultatele examinării.

Dacă encefalopatia spongiformă transmisibilă este suspectată la o oaie sau la o capră dintr-o exploatație, toate celelalte oi sau capre din exploatația respectivă vor fi supuse restricțiilor oficiale de mișcare pînă cînd vor fi cunoscute rezultatele examinării.

În cazul în care subdiviziunile teritoriale ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor decid că posibilitatea infecției cu o encefalopatie spongiformă transmisibilă nu poate fi exclusă, animalul va fi ucis, creierul și, după caz, celelalte țesuturi vor fi prelevate și trimise laboratorului național de referință – Centrul Republican de Diagnostic Veterinar.

Toate părțile corpului unui animal suspect, inclusiv pielea, vor fi puse sub sechestru sanitar-veterinar pînă la stabilirea diagnosticului sau vor fi nimicite, conform prevederilor punctului 40.

11. Confirmarea oficială a prezenței unei encefalopatii spongiforme transmisibile impune aplicarea în cel mai scurt timp a următoarelor măsuri:

a) distrugerea completă a tuturor părților corpului animalului, conform prevederilor capitolului VI, cu excepția materialelor păstrate pentru evidențe, conform punctului 35;

b) efectuarea unei anchete epizootologice în scopul identificării tuturor animalelor cu risc, conform punctului 44;

c) toate animalele și produsele de origine animală la care se face referire în punctul 44, care au fost identificate ca fiind de risc prin ancheta prevăzută la prezentul punct, vor fi ucise și nimicite complet, conform punctului 40.

Pînă la implementarea măsurilor la care se face referire în prezentul punct, în cazul în care a fost confirmată prezența unei encefalopatii spongiforme transmisibile, exploatația în care se află animalul va fi pusă sub supraveghere oficială, iar toate deplasările animalelor susceptibile de encefalopatii spongiforme transmisibile și ale produselor de origine animală derivate de la acestea, de la sau către exploatația respectivă, vor fi supuse controlului efectuat de către subdiviziunile teritoriale ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor în vederea asigurării trasabilității și identificării imediate a animalelor și produselor de origine animală în cauză.

Proprietarii vor fi despăgubiți pentru pierderea animalelor care au fost ucise în limitele mijloacelor prevăzute în bugetul de stat, la valoarea de înlocuire la prețul pieței, după caz, la suma pierderii suferite de proprietar, la data cînd a avut loc lichidarea focarului de boală, cu respectarea prevederilor legale în vigoare.

[Pct.12 abrogat prin [Hot.Guv. nr.513 din 02.07.2014](#), în vigoare 04.07.2014]

13. Agenția poate efectua controale sanitar-veterinare în cooperare cu subdiviziunile teritoriale ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, în măsura în care este necesar, pentru aplicarea uniformă a prezentei Norme sanitar-veterinare.

14. Agenția va întreprinde măsurile administrative în conformitate cu legislația pentru a fi

sanționată orice încălcare a prevederilor prezentei Norme sanitar-veterinare.

Capitolul III

Secțiunea 1

Statutul cu privire la encefalopatia spongiformă bovină

15. Statutul cu privire la encefalopatia spongiformă bovină al unei țări sau zone se stabilește pe baza următoarelor criterii:

a) rezultatul analizei de risc, care identifică toți factorii potențiali ai apariției encefalopatiei spongiforme bovine, precum și evoluția lor în timp;

b) programul de pregătire, destinat medicilor veterinari, crescătorilor și celor care transportă, comercializează și sacrifică bovinele, care are scopul de a-i încuraja să declare toate cazurile de manifestări neurologice la bovinele adulte;

c) declararea și examinarea obligatorie a tuturor bovinelor care prezintă semne clinice de encefalopatie spongiformă bovină;

d) sistemul de supraveghere și monitorizare continuă a encefalopatiei spongiforme bovine, cu referire specială la riscurile descrise în secțiunea a 2-a a prezentului capitol, luându-se în considerare liniile directoare ce figurează în secțiunile 1 și a 2-a ale capitolului IV. Rapoartele privind numărul de examinări efectuate și rezultatele acestora trebuie păstrate cel puțin 7 ani;

e) examinarea, în cadrul Centrului Republican de Diagnostic Veterinar, a probelor de encefal sau de alte țesuturi colectate în cadrul sistemului de supraveghere, menționat în prezentul punct.

Secțiunea a 2-a

Factorii pe care se bazează analiza de risc

16. Analiza de risc se bazează pe următorii factori:

a) consumul de către bovine a făinii de carne și oase sau a grăsimilor provenite de la rumegătoare;

b) importul de făină de carne și oase sau de grăsimi potențial contaminate cu agenți cauzali ai encefalopatiei spongiforme transmisibile sau de furaje ce conțin făină de carne și oase sau grăsimi;

c) importul de animale sau ovule/embrioni potențial infectați cu encefalopatie spongiformă transmisibilă;

d) statutul epizootologic al țării, zonei, compartimentului cu privire la encefalopatiile spongiforme transmisibile;

e) gradul de extindere a cunoștințelor referitoare la structura populațiilor de bovine, ovine și caprine din țara, zona, compartimentul respectiv;

f) originea deșeurilor animale, parametrii proceselor de tratare a acestora și metodele de producere a furajelor.

Secțiunea a 3-a

Clasificarea țărilor, zonelor, compartimentelor ca urmare a evaluării riscului

17. Țările, zonele, compartimentele ca urmare a evaluării riscului se clasifică în felul următor:

1) țări, zone, compartimente cu risc redus de encefalopatie spongiformă bovină, acestea fiind țările, zonele, compartimentele care corespund următoarelor cerințe:

a) evaluarea riscului este efectuată în conformitate cu punctul 16, în scopul determinării factorilor prezenți, iar țara a demonstrat faptul că au fost aplicate măsurile generale corespunzătoare în perioada menționată mai jos, considerată suficientă pentru managementul tuturor riscurilor depistate;

b) țara în care se efectuează monitorizarea stării animalelor în conformitate cu secțiunea 1 din capitolul IV;

sau în cazul în care:

c) nici un caz de encefalopatie spongiformă bovină nu a fost depistat sau a fost demonstrat că toate cazurile depistate de encefalopatie spongiformă bovină au apărut în urma importului și au fost lichidate complet și criteriile stabilite în punctul 15 au fost respectate cel puțin 7 ani și au fost confirmate

prin controale și inspecții efectuate la nivelul corespunzător, precum și că rumegătoarele nu au consumat, cel puțin ultimii 8 ani, furaje cu conținut de făină de carne și oase sau de proteine provenite de la rumegătoare;

sau în cazul în care:

d) ultimul caz autohton de encefalopatie spongiformă bovină a fost depistat cel puțin 11 ani în urmă și:

criteriile stabilite în punctul 15 au fost respectate cel puțin 7 ani;

s-a demonstrat prin controale și inspecții efectuate la nivelul corespunzător că rumegătoarele nu au consumat, cel puțin ultimii 8 ani, furaje cu conținut de făină de carne și oase sau de proteine provenite de la rumegătoare;

e) toate cazurile de encefalopatie spongiformă bovină sînt identificate printr-o marcă permanentă care nu poate fi înlăturată:

mișcarea animalelor se află sub control strict, acestea supunîndu-se nimicirii totale după sacrificare sau moarte;

femelele tuturor descendenților născuți în ultimii 2 ani pînă la apariția primelor semne clinice ale bolii sau născute după apariția acestor semne;

toate bovinele care în primele 12 luni au fost crescute în comun cu animalele afectate de encefalopatie spongiformă bovină și care timp de 12 luni de la prezența ultimului caz de boală, conform anchetei efectuate, au consumat nutrețuri posibil infectate în această perioadă;

în cazul în care nu se poate face o concluzie sigură ca urmare a cercetărilor efectuate, toate bovinele ce au fost născute cu 12 luni pînă sau după apariția cazului de encefalopatie spongiformă bovină în efectivul unde a apărut acest caz de encefalopatie spongiformă bovină, dacă aceste animale sînt încă vii în țara, zona, compartimentul respectiv;

2) țări, zone, compartimente cu risc controlat de encefalopatie spongiformă bovină constituie țările, zonele, compartimentele ce corespund următoarelor cerințe:

a) evaluarea riscului este efectuată în conformitate cu punctul 16, în scopul determinării factorilor prezenți sau istorici și țara a demonstrat că au fost luate măsurile generale corespunzătoare în perioada menționată mai jos, recunoscută ca suficientă pentru managementul tuturor riscurilor depistate;

b) țara în care se efectuează monitorizarea stării animalelor în conformitate cu secțiunea 1 din capitolul IV, sau:

c) în cazul în care nici un caz de encefalopatie spongiformă bovină nu s-a depistat, s-a demonstrat că toate cazurile de encefalopatie spongiformă bovină depistate au apărut în urma importului și au fost lichidate complet și criteriile stabilite în punctul 16 literele b) – d) se respectă, stabilindu-se, prin controale și inspecții efectuate la nivelul corespunzător, că rumegătoarele nu au consumat furaje cu conținut de făină de carne și oase sau de proteine, provenite din rumegătoare, sau:

d) a fost înregistrat un caz autohton de encefalopatie spongiformă bovină, dar criteriile stabilite în punctul 16 literele b) – d) se respectă și țara respectivă a dat dovadă, prin controale și inspecții efectuate la nivelul corespunzător, că rumegătoarele nu au consumat furaje cu conținut de făină de carne și oase sau de proteine provenite de la rumegătoare, dar s-a stabilit că cel puțin una din cele două cerințe prezentate în punctul 16 literele b) – d) nu se respectă cel puțin 7 ani și nu se poate demonstra că, în ultimii 8 ani, s-a efectuat controlul în legătură cu alimentarea rumegătoarelor cu făină de carne și oase și cu proteine provenite din rumegătoare;

e) toate cazurile de encefalopatie spongiformă bovină sînt identificate printr-o marcă permanentă ce nu poate fi înlăturată;

mișcarea animalelor se află sub control strict, acestea supunîndu-se nimicirii totale după sacrificare sau moarte;

femelele tuturor descendenților născuți în ultimii 2 ani pînă la apariția primelor semne clinice ale bolii sau născute după apariția acestor semne;

toate bovinele care în primele 12 luni au fost crescute în comun cu animalele afectate de encefalopatie spongiformă bovină și care timp de 12 luni de la apariția ultimului caz de boală, conform anchetei efectuate, au consumat nutrețuri posibil infectate în această perioadă;

În cazul în care nu se poate face o concluzie sigură ca urmare a cercetărilor efectuate, toate bovinele ce au fost născute cu 12 luni pînă sau după apariția cazului de encefalopatie spongiformă bovină în efectivul unde a apărut acest caz de encefalopatie spongiformă bovină și aceste animale sînt încă vii în țara, zona sau compartimentul respectiv;

3) țări, zone, compartimente cu risc nedeterminat sînt acelea în care nu se poate demonstra că țara, zona sau compartimentul respectă cerințele menționate la subpunctele 2) și 3), pentru a fi incluse în altă categorie.

Capitolul IV SISTEMUL DE MONITORIZARE

Secțiunea 1

Monitorizarea stării bovinelor

18. Monitorizarea stării bovinelor se efectuează conform metodelor de laborator stabilite în punctul 84.

19. Monitorizării stării animalelor tăiate pentru consum uman se supun:

1) toate bovinele în vîrstă de peste 24 de luni:

a) supuse tăierii de necesitate; și

b) animalele bolnave sau suspecte de îmbolnăvire, tăiate conform procedurii legale în vigoare, fiind testate pentru encefalopatia spongiformă bovină (ESB);

2) toate bovinele în vîrstă de peste 30 de luni, supuse tăierii normale pentru consum uman, fiind testate pentru encefalopatia spongiformă bovină.

20. Monitorizării stării animalelor care nu sînt tăiate pentru consum uman se supun bovinele în vîrstă de peste 24 de luni, care au murit sau care au fost ucise, dar care nu au fost:

a) ucise în scopul distrugerii;

b) ucise în cadrul unei epidemii, cum ar fi febra aftoasă;

c) tăiate pentru consum uman, fiind testate randomizat pentru encefalopatia spongiformă bovină.

Numărul de probe în fiecare raion va fi calculat pentru a se detecta o prevalență de 0,1% cu o precizie de 95%, bazată pe prezumția că proporția acestei subpopulații în populația totală de bovine în vîrstă de peste 24 de luni este de 1%.

21. Monitorizarea stării animalelor achiziționate în scopul distrugerii se va efectua pentru toate animalele supuse tăierii de necesitate sau găsite bolnave la inspecția ante-mortem, fiind testate pentru encefalopatia spongiformă bovină.

22. În cazul în care un animal este tăiat pentru consum uman și este testat pentru encefalopatie spongiformă bovină, aplicarea mărcii de sănătate, prevăzută de [Legea nr.221-XVI din 19 octombrie 2007](#) privind activitatea sanitar-veterinară, nu se efectuează pe carcasa animalului respectiv pînă la primirea buletinului de analiză cu rezultat negativ.

23. Subdiviziunile teritoriale ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor pot acorda derogări de la prevederile punctului 22 în cazul în care se aplică un sistem oficial în abator, care să asigure ca nici o parte a animalelor examinate, purtînd marca de sănătate, să nu iasă din abator pînă cînd nu se obține un rezultat negativ la testul rapid.

24. Toate părțile corpului unui animal testat pentru encefalopatie spongiformă bovină, inclusiv pielea, se rețin sub sechestru sanitar-veterinar pînă în momentul primirii buletinului de analiză cu rezultat negativ, în afară de cazul în care ele sînt nimicite conform punctului 40.

25. Toate părțile corpului unui animal găsit pozitiv la testul rapid, inclusiv pielea, sînt nimicite conform punctului 40, cu excepția materialului ce urmează să fie reținut în raport cu evidențele prevăzute la secțiunea a 4-a din prezentul capitol.

26. În cazul în care un animal tăiat pentru consum uman este găsit pozitiv la testul rapid, cel puțin carcasa ce precedă imediat carcasa găsită pozitivă în urma testului și două carcuse ce urmează imediat după aceasta pe aceeași linie a abatorului sînt înlăturate.

Secțiunea a 2-a

Monitorizarea stării ovinelor și caprinelor

27. Monitorizarea stării ovinelor și caprinelor se efectuează conform metodelor de laborator stabilite în punctul 86.

28. Animalele în vîrstă de peste 18 luni sau la care mai mult de doi incisivi permanenți au erupt, tăiate pentru consum uman, sînt testate conform numărului de probe care a fost calculat pentru a se detecta o prevalență de 0,05% cu 95% precizie la animalele tăiate. Vîrsta animalelor este estimată pe baza dentiției, semnelor evidente de maturitate sau a altor informații relevante.

29. Monitorizării stării animalelor care nu sînt tăiate pentru consum uman se supun animalele în vîrstă de peste 18 luni, care au murit sau care au fost ucise, dar care nu au fost:

- a) ucise în cadrul unei epidemii, cum ar fi febra aftoasă;
- b) tăiate pentru consum uman, fiind testate conform numărului de probe în fiecare raion, care a fost calculat pentru a se detecta o prevalență de 0,05% cu 95% precizie la animalele tăiate, bazat pe prezumția că proporția animalelor moarte în populația totală de ovine și caprine în vîrstă de peste 18 luni este de 1%.

Vîrsta animalelor este estimată pe baza dentiției, semnelor evidente de maturitate sau a altor informații relevante.

În cazul în care numărul total de ovine și caprine în vîrstă de peste 18 luni nu este cunoscut, trebuie să se folosească numărul total de „oi și mioare montate” și numărul total de „capre care au fătat deja și capre montate”.

30. Pe lîngă programele de monitorizare prezentate în punctele 28-30, subdiviziunile teritoriale ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor efectuează monitorizarea altor animale, în special a:

- a) animalelor folosite pentru producția de lapte;
- b) animalelor care provin din țări cu encefalopatii spongiforme transmisibile și care au fost indigenizate;
- c) animalelor care au consumat furaje potențial contaminate;
- d) animalelor născute sau provenite din mame infectate cu encefalopatii spongiforme transmisibile;
- e) animalelor din efective infectate cu encefalopatii spongiforme transmisibile.

31. Toate părțile corpului unui animal, inclusiv pielea, se rețin sub sechestru sanitar-veterinar pînă la primirea buletinului de analiză cu rezultat negativ, cu excepția cazurilor în care ele sînt nimicite conform punctului 40.

Toate părțile corpului unui animal găsit pozitiv la testul rapid, inclusiv pielea, sînt nimicite conform punctului 40, cu excepția materialului ce urmează să fie reținut în raport cu evidențele prevăzute la secțiunea a 4-a a prezentului capitol.

32. Pentru fiecare caz de encefalopatie spongiformă transmisibilă la ovine se determină genotipul proteinei prionului.

Cazurile de encefalopatie spongiformă transmisibilă decelate la animale, la care genotipurile sînt rezistente la boală (ovine la care genotipurile codifică alanina pe două gene alele ale codonului 136, arginina – pe două gene alele ale codonului 154 și arginina – pe două gene alele ale codonului 171), trebuie anunțate imediat autorității publice centrale pentru supraveghere sanitar-veterinară.

Dacă este posibil, aceste cazuri trebuie să facă obiectul identificării sușei. Dacă această identificare nu este posibilă, turma de origine, precum și celelalte turme care au venit în contact cu animalul sînt supuse unei supravegheri amănunțite în vederea depistării altor cazuri de encefalopatie spongiformă transmisibilă pentru stabilirea sușei.

În afară de analizarea genotipului, conform alineatului unu din prezentul punct, trebuie determinat genotipul proteinei prionului la un subeșantion de ovine ales la întîmplare și supus testului de depistare conform prevederilor punctului 28. Acest subeșantion trebuie să reprezinte cel puțin 1% din numărul total de animale care constituie eșantionul pentru fiecare țară și să aibă cel puțin 100 de animale pentru fiecare stat. Prin derogare, se poate opta pentru analiza genotipului la un număr echivalent de animale vii cu vîrstă similară.

Secțiunea a 3-a

Informații ce trebuie prezentate de către subdiviziunile teritoriale ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor autorității publice centrale pentru supraveghere sanitar-veterinară

33. Informațiile ce trebuie prezentate de către subdiviziunile teritoriale ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor Agenției cuprind:

- a) numărul de cazuri suspecte pe specii, supuse restricțiilor de mișcare conform punctului 10 alineatul unu;
  - b) numărul de cazuri suspecte pe specii, supuse examenelor de laborator conform punctului 10 alineatul doi și rezultatele examinărilor;
  - c) numărul de efective în care cazurile suspectate la ovine și caprine au fost raportate și investigate conform punctului 10 alineatele unu și doi;
  - d) numărul estimat al fiecărei subpopulații la care se face referire în punctele 20 și 21;
  - e) numărul de bovine examinate în cadrul fiecărei subpopulații menționate în punctele 19-22, metoda de selecție a probei și rezultatul testelor;
  - f) mărimea estimată a subpopulațiilor la care se face referire în punctele 28-30, care au fost selectate pentru recoltare;
  - g) numărul de ovine și caprine și efectivele testate în cadrul fiecărei subpopulații, la care se face referire în punctele 28-31, metoda de selecție a probei și rezultatele testelor;
  - h) numărul, repartizarea pe categorii de vîrstă și amplasarea geografică a cazurilor pozitive de encefalopatie spongiformă bovină și scrapie, țara de origine, dacă nu este aceeași cu țara notificatoare a cazurilor pozitive de encefalopatie spongiformă bovină și scrapie, numărul și amplasarea geografică a efectivelor pozitive la scrapie, anul și, cînd este posibil, luna nașterii pentru fiecare caz de encefalopatie spongiformă bovină;
  - i) genotipul proteinei prionului și, dacă este posibil, rasa fiecărui animal care a făcut parte din eșantion, în cadrul subpopulației, conform prevederilor punctului 32;
  - î) monitorizarea informațiilor precizate la prezentul punct, cu excepția ultimului alineat, se efectuează de către Centrul Republican de Diagnostic Veterinar.
- Raportarea rezultatelor monitorizării se face lunar la autoritatea publică centrală de supraveghere sanitar-veterinară.

Secțiunea a 4-a

Evidențe

34. Autoritatea căreia i s-a delegat competența va păstra o perioadă de 7 ani evidența:

- a) numărului și tipurilor de animale supuse restricțiilor de circulație prevăzute la punctul 10 alineatul unu;
- b) numărului și rezultatului investigațiilor clinice și epidemiologice;
- c) numărului și rezultatului examenelor de laborator prevăzute la punctul 10 alineatul doi;
- d) numărului, identității și originii animalelor supuse recoltărilor de probe în cadrul programelor de supraveghere la care se face referire în secțiunile 1 și a 2-a ale prezentului capitol și, dacă este posibil, a vârstei, rasei și anamnezei;
- e) genotipului proteinei prionului al cazurilor de encefalopatii spongiforme transmisibile pozitive la oi.

35. Laboratoarele responsabile de efectuarea cercetărilor vor păstra o perioadă de 7 ani documentele referitoare la cercetări, în special testele de laborator și, după caz, blocurile de parafină și fotografiile imunoamprentelor (Western-Blot).

Capitolul V

FURAJAREA ANIMALELOR

36. Furajarea rumegătoarelor cu proteină derivată de la mamifere este interzisă.

În plus, interdicția se extinde și asupra:

- a) furajării oricărui animal de fermă cu proteină derivată de la mamifere;

b) furajării oricărui mamifer cu proteină animală prelucrată, derivată de la mamifere; această interdicție nu se aplică furajării câinilor și pisicilor și nici producției de hrană pentru câini și pisici;

c) furajării oricărui rumegător cu grăsime topită provenită de la rumegătoare.

Prevederile prezentului punct se aplică fără a aduce atingere criteriilor stabilite în punctul 37.

37. Interdicția menționată în punctul 36 nu se aplică următoarelor produse provenite de la animalele sănătoase:

a) lapte și produse din lapte;

b) gelatină derivată din piei tăbăcite și netăbăcite;

c) proteine hidrolizate cu greutate moleculară mai mică de 10.000 daltoni, care:

sînt derivate din piei tăbăcite și netăbăcite, obținute de la animale sacrificate într-un abator și supuse unei inspecții ante-mortem de către un medic veterinar oficial, conform prevederilor legale în vigoare, și găsite clinic sănătoase pentru tăiere;

sînt produse printr-un proces de producție ce implică măsuri corespunzătoare pentru a se minimiza contaminarea pieilor tăbăcite și netăbăcite, prepararea pieilor tăbăcite și netăbăcite prin sărămurare, tratare cu var și spălare intensivă, urmată de expunerea materialului la un $\text{pH} > 11$ timp de 3 ore la o temperatură $> 80^\circ\text{C}$ și de un tratament termic la o temperatură $> 140^\circ\text{C}$, timp de 30 de minute la o presiune $> 3,6$ bari;

provin din unități care aplică un program de autocontrol (HACCP);

d) fosfat dicalcic (care nu conține urme de proteine sau grăsime);

e) plasmă deshidratată și alte produse sangvine, cu excepția produselor din sânge de bovine, utilizate pentru hrana rumegătoarelor.

Capitolul VI

MATERIALELE CU RISC SPECIFIC

38. Următoarele țesuturi se consideră materiale cu risc specific:

a) tot capul (cu excepția limbii), inclusiv creierul, ochii, ganglionul trigemen, amigdalele, timusul, splina și măduva spinării de la bovinele în vîrstă de peste 6 luni și intestinele de la duoden la rect de la bovine, indiferent de vîrstă;

b) coloana vertebrală, cu excepția vertebrelor caudale, apofizele spinoase și transversale ale vertebrelor cervicale, toracice și lombare, precum și creasta sacrală mediană și aripile sacrumului, dar incluzînd ganglionii rădăcinii dorsale proveniți de la animalele cu vîrsta de peste 30 luni;

c) craniul, inclusiv creierul și ochii, amigdalele, măduva spinării de la ovinele și caprinele în vîrstă de peste 12 luni sau care au un incisiv permanent erupt prin gingie, precum și splina de la toate ovinele și caprinele.

39. Materialele cu risc specific trebuie să fie îndepărtate în abatoare, secții de tranșare, unități de prelucrare a materiilor cu risc înalt sau în spațiile la care se face referire în legislația națională privind procesarea deșeurilor animaliere și utilizarea în hrana animalelor a altor produse care pot influența starea de sănătate a animalelor, sub supravegherea personalului sanitar-veterinar desemnat de către autoritatea competentă. Aceste unități vor fi aprobate în acest scop de către subdiviziunile teritoriale ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor.

40. Toate materialele cu risc specific trebuie să fie colorate cu vopsea și, dacă este cazul, marcate cu un marker imediat după îndepărtare și complet nimicite prin incinerare, fără un tratament prealabil sau, cu condiția că vopseaua sau markerul să rămîna detectabile după tratamentul prealabil, conform sistemelor de tratament termic alternativ pentru prelucrarea materialelor cu grad sporit de risc existent la momentul:

a) prin incinerare;

b) prin co-incinerare;

conform următoarelor condiții minime:

a) mărimea maximă a particulelor: 50 mm;

b) temperatura: $> 133^\circ\text{C}$;

c) timp: 20 de minute fără întrerupere;

d) presiunea (absolută) produsă de 3 bari abur saturat*.

---

* Abur saturat înseamnă că tot aerul este evacuat și înlocuit cu abur în întreaga cameră de sterilizare.

Prelucrarea se poate efectua în sistem discontinuu sau în sistem continuu.

41. Materialele cu risc specific sau materialele procesate din acestea nu pot fi importate în Republica Moldova.

42. Utilizarea unui test alternativ pentru îndepărtarea materiilor cu risc specific poate fi autorizată în următoarele condiții:

a) testele trebuie să fie efectuate în abatoare pe toate animalele selecționate pentru îndepărtarea materiilor cu risc specific;

b) nici un produs provenit de la bovine, ovine sau caprine, destinat consumului uman sau furajării animalelor, nu iese din abator înainte ca subdiviziunile teritoriale ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor să fi primit și să fi acceptat rezultatele testelor efectuate pe toate animalele sacrificate, potențial contaminate, dacă encefalopatia spongiformă bovină a fost confirmată la unul dintre ele;

c) în cazul în care un test alternativ are un rezultat pozitiv, toate materiile provenite de la bovine, ovine și caprine, care au fost potențial contaminate în abator, sînt nimicite conform punctului 40.

43. Subdiviziunile teritoriale ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor trebuie să efectueze controale oficiale frecvente pentru a verifica aplicarea corectă a prevederilor prezentului capitol și să se asigure că sînt luate măsuri pentru a se evita contaminarea, în special în abatoare, secții de tranșare, unități de prelucrare a deșeurilor animaliere, unități de prelucrare a materiilor cu risc înalt sau în spațiile autorizate, conform legislației naționale.

Capitolul VII

SUPRAVEGHEREA ENCEFALOPATIEI SPONGIFORME TRANSMISIBILE

44. Ancheta epizootologică trebuie să identifice următoarele:

1) pentru bovine:

a) toate rumegătoarele din exploatarea din care face parte animalul la care boala a fost confirmată;

b) în cazul în care boala a fost confirmată la o femelă – toți embrionii, ovulele și ultimii săi descendenți colectați sau născuți cu 2 ani înainte ori după apariția clinică a bolii la mama acestora;

c) toate animalele din cohorta din care face parte animalul la care a fost confirmată boala;

d) posibila origine a bolii;

e) alte animale, embrioni sau ovule din exploatarea în care se află animalul la care a fost confirmată boala ori din alte exploatarea, care s-ar fi putut infecta cu agentul encefalopatiei spongiforme transmisibile sau să fi fost expuse la aceleași furaje ori sursă de contaminare;

f) mișcarea furajelor potențial contaminate, a altor materiale sau mijloace de transmitere, care ar fi putut propaga agentul encefalopatiei spongiforme transmisibile la/sau de la exploatarea în cauză;

2) pentru ovine și caprine:

a) toate rumegătoarele, altele decît ovinele și caprinele, din exploatarea din care face parte animalul la care boala a fost confirmată;

b) părinții, toți embrionii, ovulele și ultimii descendenți ai animalului la care a fost confirmată boala, în măsura în care sînt identificabili;

c) animalele din cohorta definită, conform prevederilor prezentei Norme sanitar-veterinare, din care face parte animalul la care boala a fost confirmată;

d) toate ovinele și caprinele din exploatarea din care face parte animalul la care boala a fost confirmată, pe lîngă cele menționate la literele b) și c) cu referire la ovine și caprine;

e) posibila origine a bolii și celelalte exploatarea în care se găsesc animale, embrioni sau ovule care s-ar fi putut infecta cu agentul unei encefalopatii spongiforme transmisibile sau să fi fost expuse la aceleași furaje ori sursă de contaminare;

f) mișcarea furajelor potențial contaminate, a altor materiale sau mijloace de transmitere care ar fi putut propaga agentul encefalopatiei spongiforme transmisibile la/sau de la exploatarea în cauză.

45. Măsurile prevăzute în punctul 11 litera a) vor avea în vedere cel puțin următoarele:

a) în caz de confirmare a encefalopatiei spongiforme bovine la o bovină – uciderea și distrugerea completă a bovinelor și distrugerea embrionilor și ovulelor identificate prin ancheta prevăzută în punctul 44 subpunctul 1) literele a) – c);

b) în caz de confirmare a encefalopatiei spongiforme bovine la ovine sau caprine – uciderea și distrugerea completă a animalelor, embrionilor și ovulelor identificate prin ancheta prevăzută în punctul 44 subpunctul 2) literele b) – f).

Capitolul VIII COMERCIALIZAREA PE PIAȚA INTERNĂ ȘI EXPORTUL

Secțiunea 1

Condiții pentru schimburile comerciale cu animale vii, embrioni și ovule între Republica Moldova și alte țări

46. Următoarea condiție se aplică pentru circulația embrionilor și ovulelor de bovine:

embrionii și ovulele de bovine trebuie să provină de la femele care, la momentul colectării, nu erau suspecte de infectare cu encefalopatie spongiformă bovină.

47. Pentru comercializarea ovinelor și caprinelor pentru reproducție se aplică următoarele condiții:

1) animalele trebuie să provină dintr-o exploatație unde:

a) sînt supuse controalelor sanitar-veterinare oficiale regulate;

b) animalele sînt identificate;

c) nu a fost confirmat nici un caz de scrapie cel puțin 3 ani;

d) controlul prin prelevarea probelor se efectuează în exploatație pentru femelele vîrstnice destinate abatajului;

e) femelele sînt introduse în exploatația respectivă numai dacă ele provin dintr-o exploatație care îndeplinește aceleași condiții;

2) să fi fost ținute în permanență, de la naștere sau în ultimii 3 ani, într-o exploatație ori în exploatații ce îndeplinesc condițiile stabilite la subpunctul 1) din prezentul punct.

48. Bovinele vii și produsele de origine animală derivate de la acestea urmează să fie supuse, în ceea ce privește exportul către alte țări, regulilor stabilite în prezenta Normă sanitar-veterinară.

Secțiunea a 2-a

Condiții referitoare la descendenții animalelor la care infecția cu encefalopatii spongiforme transmisibile este suspectată sau confirmată

49. Este interzisă comercializarea ultimilor născuți proveniți de la vacile infectate cu encefalopatie spongiformă transmisibilă sau de la ovinele ori caprinele infectate cu encefalopatie spongiformă transmisibilă cu 2 ani înainte și după apariția primelor semne clinice ale debutului bolii.

Secțiunea a 3-a

Condiții pentru schimburile comerciale cu unele produse de origine animală

50. Un animal din specia bovină poate fi selectat, dacă a fost născut și crescut și dacă în momentul sacrificării se demonstrează faptul că sînt respectate următoarele condiții:

a) animalul a fost clar identificat pe parcursul întregii sale vieți, permițînd astfel stabilirea trasabilității sale pînă la mamă și efectivul de origine; numărul unic al crotaliei, data nașterii și exploatația de origine, precum și toate mișcările sale după naștere sînt înregistrate în pașaportul oficial al animalului, iar identitatea mamei sale este cunoscută;

b) animalul este în vîrstă de peste 6 luni, dar are mai puțin de 30 de luni, fapt stabilit prin înregistrarea informatică oficială a datei sale de naștere sau prin pașaportul său oficial;

c) subdiviziunile teritoriale ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor au obținut și au verificat dovada concretă ce atestă faptul că mama animalului nu a avut encefalopatie spongiformă bovină și nu a fost suspectată de a fi avut encefalopatie spongiformă bovină, a trăit cel puțin 6 luni de la

nașterea animalului ce urmează a fi selectat;

d) mama animalului nu a avut encefalopatie spongiformă bovină și nu a fost suspectată de a fi avut encefalopatie spongiformă bovină.

51. Animalele prezentate pentru sacrificare, care nu îndeplinesc cerințele punctului 50, trebuie respinse automat, iar pașapoartele lor – confiscate.

52. Subdiviziunile teritoriale ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor controlează ca procedurile utilizate în secțiile de tranșare să garanteze îndepărtarea următorilor limfonoduli: popliteu, ischiatic, inghinal superficial, inghinal profund, iliac median și lateral, renal, prefemural, lombar, costocervical, sternal, prescapular, axilar, caudal și cervical profund.

53. Carnea trebuie să fie identificabilă pînă la animalul eligibil sau, după tranșare, pînă la animalele tăiate, aparținînd aceluiași lot de tăiere, prin intermediul unui sistem oficial de trasabilitate pînă în momentul tăierii. După tăiere, etichetele trebuie să permită identificarea cărnii proaspete și a produselor pe bază de carne pînă la animalul eligibil, pentru a se permite retragerea lotului în cauză. În cazul hranei pentru animalele de companie, documentele de însoțire și evidențele trebuie să permită trasabilitatea.

54. Toate carcasele valabile pentru consum uman trebuie să aibă numere individuale corespunzătoare numărului crotaliei.

55. Subdiviziunile teritoriale ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor trebuie să întocmească protocoale detaliate, care să se refere la:

a) trasabilitatea și controalele efectuate înainte de tăiere;

b) controalele efectuate pe parcursul tăierii;

c) controalele efectuate pe parcursul fabricării hranei pentru animalele de companie;

d) toate cerințele în materie de etichetare și de certificare după sacrificare pînă la punctul de vânzare.

56. Autoritatea căreia i s-a delegat competența trebuie să aplice un sistem de înregistrare a controalelor de conformitate, astfel încît acestea să poată fi demonstrate.

57. Carnea proaspătă dezosată, de la care țesuturile aderente, inclusiv principalele țesuturi limfoide și nervoase, au fost îndepărtate și produsele de origine animală derivate din aceasta pot fi comercializate în cazul în care sînt obținute de la efective în care nu a apărut nici un caz de encefalopatie spongiformă bovină în ultimii 7 ani, fiind certificate că îndeplinesc condițiile prevăzute la punctul 50 și sînt produse în unități care îndeplinesc condițiile stabilite în punctul 63. Subdiviziunile teritoriale ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor se asigură că sînt îndeplinite condițiile stabilite în punctele 50-56 și 64 cu privire la sistemul de trasabilitate computerizată și la controale.

Secțiunea a 4-a

Condiții referitoare la efective

58. Un efectiv este un grup de animale care formează o unitate separată și distinctă, respectiv un grup de animale crescut, adăpostit și ținut separat de orice alt grup de animale și identificat prin intermediul unor numere unice de identificare a animalelor și a efectivelor.

59. Un efectiv este eligibil în cazul în care, în ultimii 7 ani, nu a fost confirmat nici un caz de encefalopatie spongiformă bovină și nu a existat nici un caz suspect pentru care diagnosticul acestei boli să nu fi fost exclus, la animalele care sînt încă în efectiv, la cele care au fost introduse sau care au plecat din efectiv.

60. Dacă un animal prezentat pentru sacrificare nu îndeplinește una sau toate cerințele prezentei Norme sanitar-veterinare, acesta trebuie să fie respins automat și pașaportul său să fie confiscat. Dacă această informație devine disponibilă după tăiere, subdiviziunile teritoriale ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor trebuie să suspende imediat eliberarea certificatelor și să le anuleze pe cele eliberate.

61. Carnea trebuie să fie identificabilă pînă la efectivul animalului eligibil sau, după tranșare, pînă la animalele tăiate în același lot, prin intermediul unui sistem computerizat de trasabilitate aplicat pînă în momentul tăierii.

După tăiere, etichetele trebuie să permită identificarea cărnii proaspete, cărnii tocate, cărnii

preparate, produselor pe bază de carne, alimentelor pentru animalele de companie destinate carnivorelor domestice, pînă la efectiv, pentru a se putea retrage lotul în cauză.

În cazul hranei pentru animalele de companie, documentele de însoțire și evidențele trebuie să permită trasabilitatea.

62. Toate carcasele eligibile aprobate trebuie să aibă numere individuale asociate numărului crotaliei.

Secțiunea a 5-a **Autorizarea unității**

63. Pentru a fi autorizată, unitatea trebuie să elaboreze și să aplice un sistem prin care carnea și/sau produsul eligibil să fie identificabil și toată carnea să poată fi identificată pînă la efectivele sale de origine sau, după tranșare, pînă la animalele tăiate în același lot. Sistemul trebuie să faciliteze trasabilitatea totală a cărnii sau a produselor de origine animală la toate etapele tranșării, iar evidențele trebuie păstrate cel puțin 2 ani. Detalii privind sistemul utilizat trebuie furnizate în scris subdiviziunilor teritoriale ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor de către conducerea unității.

64. Autoritatea căreia i s-a delegat competența trebuie să evalueze, să aprobe și să monitorizeze sistemul furnizat de unitate, pentru a se asigura că acesta realizează o separare totală și asigură trasabilitatea în aval și în amonte.

Capitolul IX **IMPORTUL ÎN REPUBLICA MOLDOVA DE ANIMALE VII,** **EMBRIONI, OVULE ȘI PRODUSE DE ORIGINE ANIMALĂ**

Secțiunea 1

Importul, exportul de bovine, ovine și caprine

65. Pentru autorizarea importului sau tranzitului pe teritoriul Republicii Moldova al produselor menționate mai jos sau al altor produse rezultate din ele, care nu conțin alte țesuturi de bovine, Agenția nu va impune nici o condiție cu privire la encefalopatia spongiformă transmisibilă, în pofida statutului țării importatoare sau a zonei/compartimentului din care se exportă în raport cu riscul de encefalopatie spongiformă transmisibilă:

- a) lapte și produse lactate;
- b) material seminal și embrioni de bovine colectate „in vivo”, care au fost prelevate și manipulate în conformitate cu recomandările Societății Internaționale de Transfer al Embrionilor;
- c) piele;
- d) gelatină și colagen preparate exclusiv din piele; și
- e) grăsime deproteïnată (avînd un nivel maximal de impurități insolubile de 0,15% din greutate) și produse derivate grăsimii respective;
- f) fosfat dicalcic (fără reziduuri de proteine și grăsimi);
- g) carne dezosată (cu excepția cărnii separate mecanic) de pe mușchii scheletului bovinelor de 30 luni și mai mari, care înainte de sacrificare nu au fost asomate prin injectarea aerului sau a gazelor comprimate în cutia craniană și aceasta nu a fost supusă perforării; au fost supuse examinării ante- și post-mortem, rezultatele fiind favorabile, și au fost pregătite în scopul evitării contaminării țesuturilor produselor stipulate în punctul 77;
- h) sînge și produse sangvine ale bovinelor care nu au fost asomate prin injectarea aerului sau a gazelor comprimate în cutia craniană și aceasta nu a fost supusă perforării.

66. Pentru autorizarea importului sau tranzitului pe teritoriul Republicii Moldova al produselor ce nu sînt indicate în punctul 65, Agenția va impune respectarea cerințelor incluse în prezenta Normă sanitar-veterinară.

67. Importul din țări, zone, compartimente cu risc redus de encefalopatie spongiformă bovină a animalelor vii, receptive la encefalopatie spongiformă bovină, sau a produselor provenite de la aceste animale, cu excepția celor specificate la punctul 65, este permis de către Agenție în cazul prezentării

certificatului internațional de sănătate, care confirmă că țara, zona sau compartimentul respectă cerințele stabilite la punctul 17 subpunctul 1).

68. La importul din țări, zone, compartimente cu risc controlat de encefalopatie spongiformă bovină, Agenția solicită pentru toate bovinele prezentarea certificatului internațional de sănătate, ce confirmă că:

- a) țara, zona, compartimentul respectă cerințele stabilite la punctul 17 subpunctul 2);
- b) bovinele destinate exportului sînt identificate cu o marcă permanentă ce permite trasabilitatea mamei și a efectivului de proveniență și nu prezintă boala;
- c) chiar dacă bovinele destinate exportului provin dintr-o țară, zonă sau compartiment unde a fost înregistrat un caz de encefalopatie spongiformă bovină, ele sînt născute după data aplicării interdicțiilor privind hrănirea rumegătoarelor cu făină de carne și oase și proteine provenite de la bovine, care au fost respectate.

69. La importul din țări, zone, compartimente cu risc nedeterminat de encefalopatie spongiformă bovină, Agenția solicită pentru toate bovinele prezentarea certificatului internațional de sănătate, ce confirmă următoarele:

1) sînt aplicate și se respectă strict restricțiile privind hrănirea rumegătoarelor cu făină de carne și oase și proteine provenite de la bovine:

a) toate cazurile de encefalopatie spongiformă bovină sînt identificate printr-o marcă permanentă care nu poate fi înlăturată;

b) mișcarea animalelor se află sub control strict, acestea supunîndu-se nimicirii totale după sacrificare sau moarte;

c) femelele tuturor descendenților, născuți în ultimii 2 ani pînă și după apariția primelor semne clinice ale bolii;

d) toate bovinele care în primele 12 luni au fost crescute în comun cu animalele afectate de encefalopatie spongiformă bovină timp de 12 luni de la prezența ultimului caz și care, conform anchetei efectuate, au consumat nutrețuri posibil infectate în această perioadă;

e) în cazul în care nu se poate face o concluzie sigură în urma cercetărilor efectuate, toate bovinele ce au fost născute cu 12 luni pînă sau după apariția cazului de encefalopatie spongiformă bovină în efectivul unde a apărut acest caz de encefalopatie spongiformă bovină, dacă aceste animale sînt încă vii în țara, zona, compartimentul respectiv;

2) bovinele destinate exportului sînt identificate cu o marcă permanentă care permite trasabilitatea mamei și a efectivului de origine și nu sînt născute de femele suspecte sau bolnave; sînt născute cel puțin după 2 ani de la data aplicării interdicției privind hrănirea rumegătoarelor cu făină de carne și oase și proteine provenite de la bovine, care a fost respectată.

Autoritatea competentă a țării importatoare și a țării exportatoare vor efectua inspecții, în vederea asigurării respectării cerințelor din prezenta Normă sanitar-veterinară.

70. Bovinele destinate exportului:

a) sînt identificate prin intermediul unui sistem de identificare permanentă care permite realizarea trasabilității pînă la mamă și efectivul de origine și care face posibilă stabilirea faptului că nu sînt descendente ale femelelor suspecte sau afectate de encefalopatie spongiformă bovină;

b) au fost născute, crescute și rămase în efective în care nici un caz de encefalopatie spongiformă bovină nu a fost confirmat și care cuprind numai bovine născute în ferma sau sînt originare dintr-o fermă cu un statut egal de sănătate;

c) au fost născute, crescute și au rămas în efective în care nici un caz de encefalopatie spongiformă bovină nu a fost confirmat o perioadă de cel puțin 7 ani și care cuprinde numai bovine născute în fermă sau originare dintr-un efectiv cu un statut egal de sănătate.

71. Ovinele și caprinele importate în Republica Moldova trebuie să se conformeze cerințelor cuprinse în prezenta Normă sanitar-veterinară.

Secțiunea a 2-a

Importul de carne proaspătă și de produse de origine bovină

72. La importul cărnii proaspete și al produselor din carne de bovină, cu excepția celor specificate

în punctul 65, din țări, zone și compartimente cu risc redus de encefalopatie spongiformă bovină, Agenția solicită prezentarea certificatului internațional de sănătate, ce confirmă că țara, zona, compartimentul respectă cerințele stabilite în punctul 17 subpunctul 1), toate bovinele din care au fost obținute carnea și produsele din carne au fost supuse examenului ante- și post-mortem.

73. La importul cărnii proaspete și al produselor din carne de bovină, cu excepția celor specificate în punctul 65, din țări, zone, compartimente cu risc controlat de encefalopatie spongiformă bovină, Agenția solicită prezentarea certificatului internațional de sănătate, ce confirmă următoarele:

- a) țara, zona, compartimentul respectă cerințele stabilite în punctul 17 subpunctul 2);
- b) toate bovinele din care au fost obținute carnea și produsele din carne au fost supuse examenului ante- și post-mortem;
- c) toate bovinele din care au fost obținute carnea și produsele din carne destinate exportului înaintea sacrificării nu au fost asomate cu mecanisme cu aer presat sau gaz introdus în craniul animalului, acesta nefiind perforat;
- d) carnea proaspătă și produsele din carne nu conțin țesuturi specificate la punctul 76 litera a);
- e) carnea mecanic dezosată de pe craniu și vertebre, obținută de la animale cu vârsta mai mare de 30 luni, și toate aceste produse au fost eliminate complet în condiții ce nu permit infectarea cărnii proaspete și a produselor din carne cu produsele menționate.

74. La importul cărnii proaspete și al produselor din carne de bovină, cu excepția celor specificate la punctul 65, din țări, zone, compartimente cu risc nedeterminat de encefalopatie spongiformă bovină, Agenția solicită prezentarea certificatului internațional de sănătate, ce confirmă că:

- 1) bovinele din care a fost obținută carnea și produsele din carne:
  - a) nu au fost suspecte sau infectate de encefalopatie spongiformă bovină;
  - b) nu au consumat făină de carne și oase și proteine provenite din bovine;
  - c) au fost supuse examenului ante- și post-mortem;
  - d) nu au fost asomate cu mecanisme cu aer presat sau gaz introdus în craniul animalului și acesta nu a fost perforat;
- 2) carnea proaspătă și produsele din carne nu conțin:
  - a) țesuturi specificate la punctul 76 litera a);
  - b) țesut nervos și limfatic;
  - c) carne mecanic dezosată de pe craniu și vertebre, obținută de la animale cu vârsta mai mare de 30 luni, și toate aceste produse au fost eliminate complet în condiții ce nu permit infectarea cărnii proaspete și a produselor din carne cu produsele menționate.

75. În cazul în care făina de carne și oase și proteine provenite de la bovine sau orice altă marfă ce conține aceste produse este originară dintr-o țară, zonă, compartiment cu risc sub control sau risc nedeterminat, aceasta nu poate constitui obiect al comerțului internațional.

76. Se interzice importul:

- a) amigdalelor, intestinelor, produselor proteice obținute din acestea, precum și mărfurilor contaminate cu acestea, în scopul includerii lor în componența produselor alimentare destinate consumului uman, a furajelor, îngrășămintelor, preparatelor cosmetice și farmaceutice (inclusiv biologice), în cazul în care mărfurile menționate sînt obținute de la bovine de diferite vârste, provenite dintr-o țară, zonă, compartiment cu risc sub control sau risc nedeterminat;
- b) creierului, ochilor, măduvei spinării, craniului, coloanei vertebrale, produselor proteice obținute din acestea, precum și mărfurilor contaminate cu acestea, pentru a fi incluse în componența produselor alimentare destinate consumului uman, a furajelor, îngrășămintelor, preparatelor cosmetice și farmaceutice (inclusiv biologice), materialelor medicinale, în cazul în care produsele sus-menționate sînt obținute de la bovinele dintr-o țară, zonă, compartiment cu risc sub control de encefalopatie spongiformă bovină, care, la sacrificare, aveau o vîrstă mai mare de 30 luni;
- c) creierului, ochilor, măduvei spinării, craniului, coloanei vertebrale, produselor proteice obținute din acestea, precum și mărfurilor contaminate cu acestea, pentru a fi incluse în componența produselor alimentare destinate consumului uman, a furajelor, îngrășămintelor, preparatelor cosmetice și farmaceutice (inclusiv biologice), materialelor medicinale, în cazul în care produsele sus-menționate sînt

obținute de la bovinele cu vârsta mai mare de 12 luni la momentul sacrificării, provenite dintr-o țară, zonă, compartiment cu risc nedeterminat de encefalopatie spongiformă bovină;

d) produselor alimentare destinate consumului uman, nutrețurilor, îngrășămintelor, preparatelor cosmetice și farmaceutice și materialelor medicinale la prepararea cărora au fost folosite mărfurile menționate.

77. La importul gelatinei, colagenului din oase pentru includerea în produse destinate consumului uman, nutrețuri, pentru fabricarea preparatelor cosmetice și farmaceutice (inclusiv biologice) și materiale medicinale, țara exportatoare prezintă certificatul internațional de sănătate, ce confirmă că marfa provine dintr-o țară, zonă, compartiment cu un risc redus de encefalopatie spongiformă bovină sau dintr-o țară, zonă, compartiment cu un risc controlat de encefalopatie spongiformă bovină și că craniul, coloana vertebrală, cu excepția vertebrelor caudale, sînt eliminate, precum și că oasele au fost supuse spălării cu apă sub presiune (degresare), demineralizării acide, prelucrării alcaline de lungă durată, filtrării, sterilizării la temperaturi mai mari sau egale cu 138° C timp de cel puțin 4 secunde sau unei alte tehnologii ce garantează reducerea posibilității infectării.

78. Produsele de origine animală enumerate în alineatul doi al prezentului punct nu vor fi obținute din materii prime provenite de la rumegetoare, decît dacă sînt obținute conform proceselor de producție aprobate potrivit reglementărilor în vigoare.

Se interzice utilizarea materialelor provenite de la rumegetoare pentru obținerea următoarelor produse de origine animală:

- a) carne recuperată mecanic;
- b) fosfat dicalcic destinat furajării animalelor de fermă;
- c) gelatină, cu excepția cazului în care este obținută din piei de rumegetoare;
- d) derivați obținuți din grăsimi topite provenite de la rumegetoare;
- e) grăsimi topite provenite de la rumegetoare, cu excepția cazului în care au fost produse din țesuturi adipoase distincte, declarate proprii pentru consum uman sau materii prime procesate conform standardelor existente în Republica Moldova, care pot influența starea de sănătate a animalelor.

Prevederile alineatului unu nu se aplică, în baza criteriilor stabilite în punctul 42, rumegetoarelor care au fost supuse unui test alternativ recunoscut conform reglementărilor în vigoare, în cazul în care rezultatele acestui test au fost negative.

Secțiunea a 3-a

Importul de ovule și embrioni de bovine

79. Importul de embrioni/ovule de bovine este condiționat de prezentarea unui certificat internațional de sănătate animală care să ateste că:

a) furajarea animalelor de reproducție cu proteine provenind de la mamifere a fost interzisă și interdicția a fost respectată efectiv;

b) bovinele afectate și, dacă acestea sînt femele, ultimii lor descendenți născuți cu 2 ani înainte sau după debutul clinic al bolii au fost ucise și nimicite, dacă erau în viață, în țara, zona, compartimentul respectiv;

c) ovulele/embrionii destinați importului provin de la femele care sînt identificate prin intermediul unui sistem de identificare permanentă ce permite realizarea trasabilității pînă la mamă și efectivul de origine și nu provin de la femele suspecte sau afectate de encefalopatie spongiformă bovină;

d) nu sînt afectate de encefalopatie spongiformă bovină.

Capitolul X

LABORATORUL NAȚIONAL DE REFERINȚĂ PENTRU PRELEVAREA PROBELOR ȘI METODELE DE ANALIZĂ DE LABORATOR

Secțiunea 1

Laboratorul național de referință

80. Laborator național de referință este laboratorul din cadrul Centrului Republican de Diagnostic

Veterinar, care:

a) dispune de echipamente și de personal specializat care să îi permită identificarea, prin teste de laborator, a tipului și tulpinii de agent de encefalopatie spongiformă transmisibilă. Dacă acesta nu este în măsură să identifice tipul de tulpină al agentului, trebuie să stabilească o procedură care să garanteze că identificarea tulpinii este încredințată laboratorului comunitar de referință;

b) cooperează cu laboratorul comunitar de referință.

81. Prin derogare de la prevederile punctului 80, laboratorul național de referință poate utiliza serviciile laboratorului de referință comunitar, cu care va încheia un acord de colaborare.

Secțiunea a 2-a

Prelevarea și testarea de laborator

82. Orice probă destinată examinării la prezența encefalopatiilor spongiforme transmisibile se prelevă folosindu-se metodele și protocoalele stabilite în Manualul de standarde pentru teste de diagnostic și vaccinuri ale Oficiului Internațional de Epizootii, ultima ediție (în continuare – Manual). În absența acestor metode și protocoale, probele sînt prelevate într-un mod corespunzător pentru o aplicare adecvată a testelor. Probele sînt marcate corect pentru a stabili identitatea animalului de la care se face recoltarea.

83. Țesuturile provenite de la bovine trimise pentru testarea de laborator, conform prevederilor punctului 10, sînt supuse examenului histopatologic stabilit în Manual, cu excepția cazurilor în care materialul este autolizat. În cazul în care rezultatul examenului histopatologic este neconcludent sau negativ ori cînd materialul este autolizat, țesuturile sînt supuse unei examinări prin una dintre celelalte metode de diagnostic stabilite în Manual (imunocitochimie, imunoblotting sau demonstrarea prezenței fibrilelor caracteristice prin electronmicroscopie).

Dacă rezultatul unuia dintre examenele de mai sus este pozitiv, animalul va fi considerat ca fiind un caz de encefalopatie spongiformă bovină pozitiv.

Secțiunea a 3-a

Monitorizarea encefalopatiei spongiforme bovine

84. Țesuturile provenite de la bovine și trimise pentru testarea de laborator, conform prevederilor secțiunii 1 din capitolul IV, sînt examinate printr-un test rapid.

În cazul în care rezultatul testului rapid este neconcludent sau pozitiv, țesuturile sînt supuse imediat examenelor de confirmare. Examenul de confirmare începe printr-un examen histopatologic al trunchiului cerebral, așa cum este stabilit în Manual, cu excepția cazului în care materialul este autolizat sau, din alte motive, nu este propriu pentru examinarea histopatologică. Cînd rezultatul examinării histopatologice este neconcludent sau negativ ori cînd materialul este autolizat, țesuturile sînt supuse unei examinări prin una dintre celelalte metode de diagnostic menționate la punctul 83.

Un animal este considerat un caz de encefalopatie spongiformă bovină pozitiv dacă rezultatul testului rapid este pozitiv sau neconcludent și rezultatul examinării histopatologice ulterioare este pozitiv sau rezultatul altei metode de diagnostic menționate la punctul 83 este pozitiv.

Secțiunea a 4-a

Monitorizarea scrapiei

85. Țesuturile provenite de la ovine și caprine, trimise pentru testarea de laborator conform prevederilor secțiunii 1 din capitolul IV, sînt examinate printr-un test rapid.

În cazul în care rezultatul testului rapid este neconcludent sau pozitiv, trunchiul cerebral este trimis imediat unui laborator oficial pentru examene de confirmare prin imunocitochimie sau imunoblotting.

Un animal este considerat un caz de scrapie pozitiv dacă rezultatul testului de confirmare este pozitiv.

Secțiunea a 5-a

Testarea de laborator la prezența altor encefalopatii spongiforme transmisibile

86. Testele efectuate pentru confirmarea prezenței suspectate a unei encefalopatii spongiforme transmisibile, diferită de cea la care se face referire în secțiunile a 3-a și a 4-a ale prezentului capitol, includ cel puțin examinarea histopatologică a trunchiului cerebral.

87. Autoritatea competentă poate solicita efectuarea și a altor teste de laborator, cum sînt testele imunocitochimice și de imunodiagnostic pentru depistarea fibrilelor prin electronoscopie sau alte metode desemnate pentru a detecta forma de boală asociată prionului. În orice caz, se va efectua cel puțin un alt examen de laborator, dacă rezultatul examenului histopatologic inițial este negativ sau neconcludent.

Se efectuează cel puțin 3 examene diferite în eventualitatea primei apariții a bolii.

În particular, în cazul în care encefalopatia spongiformă bovină este suspectată la altă specie decît bovinele, dacă este posibil, probele se înaintează pentru identificarea tulpinii.

Secțiunea a 6-a

Teste rapide

88. În scopul efectuării testelor, vor fi folosite ca teste rapide următoarele metode:

a) testul imunoblotting, bazat pe o procedură western blotting pentru depistarea fragmentului rezistent la proteaza PrPRes (testul Prionics Check);

b) tehnica ELISA chimioluminiscentă, care implică o procedură de extragere și o tehnică ELISA, care utilizează un reactiv chimioluminiscent îmbunătățit (testul Enfer);

c) imunodozarea sandwich pentru PrPRes, efectuată după etapele de denaturare și concentrare (testul Bio Rad Platelia).

Capitolul XI

MĂSURILE TRANZITORII PRIVIND ÎNDEPĂRTAREA MATERIALELOR CU RISC SPECIFIC, CĂRNII SEPARATE MECANIC ȘI TEHNICILE DE SACRIFICARE

89. Subdiviziunile teritoriale ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor controlează aplicarea prevederilor prezentei Norme sanitar-veterinare cu referire la faptul că materialele cu risc specific nominalizate în prezentul punct sînt îndepărtate și nimicite.

Ca materiale cu risc specific sînt desemnate următoarele țesuturi:

a) craniul, inclusiv encefalul și ochii, tonsilele și coloana vertebrală, cu excepția vertebrelor caudale și apofizelor transverse ale vertebrelor lombare, dar incluzînd ganglionii rădăcinii dorsale și măduva spinării, provenite de la bovinele în vîrstă de peste 12 luni, precum și intestinul, de la duoden la rect, și mezenterul provenit de la bovinele de toate vîrstele;

b) craniul, inclusiv creierul și ochii, tonsilele și măduva spinării, provenite de la ovinele și caprinele în vîrstă de peste 12 luni sau care au un incisiv permanent erupt prin gingie, precum și splina provenită de la ovinele și caprinele de toate vîrstele;

c) în plus la materialele cu risc specificat, următoarele țesuturi trebuie desemnate ca materiale cu risc specific: întregul cap, exclusiv limba, inclusiv creierul, ochii, ganglionul trigemen și tonsilele, timusul, splina și măduva spinării, provenite de la bovinele în vîrstă de peste 6 luni.

90. Subdiviziunile teritoriale ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor controlează aplicarea prevederilor prezentei Norme sanitar-veterinare cu referire la:

a) interzicerea utilizării oaselor provenite de la bovine, ovine și caprine pentru producerea cărnii separate mecanic;

b) interzicerea lacerării, după asomare, a țesutului nervos central cu ajutorul unui instrument alungit sub formă de tijă introdus în cavitatea craniană, pe teritoriul țării, pentru bovinele, ovinele sau caprinele a căror carne este destinată consumului uman ori animal.

91. Subdiviziunile teritoriale ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor controlează ca toate materialele cu risc specific să fie colorate cu vopsea și, dacă este cazul, marcate imediat după prelevare și nimicite complet.

92. În cazul în care materialul cu risc specific menționat în punctul 89, carnea proaspătă, carnea tocată, produsele din carne, alte produse de origine animală, grăsimile topite, gelatina, alimentele pentru

animale de companie, proteina animală prelucrată, oasele și produsele pe bază de oase, materiile prime pentru producerea de furaje, intestinalele de bovine conținând materiale de la bovine, ovine sau caprine sînt importate din alte țări, zone, compartimente ale acestora, certificatele de sănătate sînt însoțite de o declarație semnată de autoritatea competentă a țării de producție.

93. Subdiviziunile teritoriale ale Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor dispun efectuarea de inspecții oficiale pentru verificarea aplicării corecte a prezentelor prevederi pentru a se asigura că sînt luate măsuri pentru evitarea oricărei contaminări.

94. Pentru îndepărtarea coloanei vertebrale este pus în practică un sistem de control similar celui menționat în punctul 89. Acest sistem include cel puțin următoarele măsuri:

a) carcasele de bovine sau părțile de carcase sînt identificate cu o bandă pe etichetă, menționată în reglementările în vigoare, în cazul în care nu este cerută îndepărtarea coloanei;

b) numărul de carcase sau o parte din carcasele de bovine, la care nu s-a solicitat îndepărtarea coloanei vertebrale, se înscrie în mod obligatoriu în documentul comercial menționat în reglementările în vigoare;

c) unitățile trebuie să păstreze cel puțin un an documentele comerciale.